

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus X. De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45988](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45988)

DISCURSUS X.

De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

I. **M**inimum Eclipsium solis malum sunt tenebræ; majus absque omni comparatione malum est illa naturæ, quam patitur, refrigeratio; quæ cum tenebris non desinit, sed multò post tempore tristes suos producit effectus. Peccatum Deum inter & nos positum funestissimam efficit Eclipsin, quemadmodum nuper vidimus; sed minùs malum est, quod inde provenit, illa mentis cæcitas è culpæ tenebris enata; maximum & incomparabile damnum est, ab eclipsi tali illatum, ad eò refrigerari voluntatem, in eamque frigus omnino mortale induci, indurarique. Et hoc est, quod hodie expendemus, attentè consideraturi tam detestabilis Cordis nostri Duritiæ principia, progressus & finem, quæ in omnium maximè in veritate deplorandus effectus dici potest, qui à peccato in peccatoris animâ relinquatur.

I.

II. Et principium quod attinet, illud est exiguum, & de eo dici potest, quod Astronomi asserunt de Eclipsibus, hoc est, principia illarum vix esse sensibilia. Aliquando principium sumitur ab unico aspectu, quemadmodum contigit Davidi, qui

in peccato suo multis perduravit mensibus; ita etiam, ut ne quidem remissum tenerit, ad eò conscientia summa callum induxerat: attamen hec jus insensibilitatis principium unde ortum est? A liberiore quodam de casuali aspectu. Charissimi, pro merito omnes actiones vestras fecundare oporteret, nec minimum eorum defectum despiceret, quasi levem; ad hac ipsa enim culpa, quam vos levem nominatis, quasi à serpente parùm venenato, postea nasci potest Basiliscus. De radice colubri, nascetur reptans.

III. Nescio, an unquam conspectio vestro oblata fuerint ij lapides, quos aliquando fulmina in terras exciderunt. Hi naturæ sunt tam duræ, ut sine ullo profectu in illis pollicentis optima atterantur scalptra. At quid fuerunt in principio? Tenuissimæ fuerunt exhalationes, quæ à levissimo vento dissipari poterant. Hæ exhalationes in altum sublevarunt, et inferiorique associata vapore, crustam inter nubem constringi se permittunt; denique justo diutius in eâ permanentes, in lapidem induruerunt. Grande est hoc naturæ miraculum, sed quod nimis sæpe renovatur à peccatoribus. Quidam illorum ad eò in malo obdurati sunt, ut diceretis super

hos infelices illam cadere maledictionem: *Erant immobiles quasi lapis.* Non emolliuntur beneficiis, non futurarum penarum cedunt minis, non presentium flagellorum franguntur verberibus; at unde quæso hæc durities? Si quis originem indagare possit, inveniet, esse aspectum aliquem inconsideratum; invitationem & visitationem aliquatenus inmodestam. Et parva hæc exhalatio postea fuit illa fodina, in qua tam durus lapis generatus fuit; lapis qui quasi sagitta à soliminis arcu tanto cum terrore, tantaque sæpe cum strage in terras evidebatur! Ita est, paulatim peccata addendo peccatis miserabilis illa Anima eò deducta est, ut eadem quantum utatur Diabolus ad alios plures vulnerandos. Eò deducta est, ut in publicum patriæ scandalum, dedecus familiaris, miseræque domus suæ ruina. Eò deducta est, ut ad illam convertendam opus sit Miraculo, cum cor ejus jam in saxum induruerit. *Cor ejus indurabitur tanquam lapis.* Quare omnes ictus & verbera, quæ ad illam emolliendam, aut à Concionatoribus, aut à Parochis, aut ab amicis, aut ab ipso Deo ad corrigendam illam accurrente infliguntur, adhuc magis eandem pervertunt, cum proterva sub verberibus indutescat, sicut incus sub malleo. *Cor ejus indurabitur; & stringetur tanquam malleatoris anvis.* Non igitur sine causa dicebat Sanctus Job, se cum oculis suis fœdus pepigisse. *Pepigi fœdus cum oculis meis.* Observate pulchrum, sed mirabilem loquendi modum.

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

In bello, quod peccatum mover contra animam, certum est oculos posse nominari exploratores; quia aliud non faciunt, quam præcedere cogitationes, quæ postea subintrant. Cur ergo cum illis pangeretur fœdus? fœdus non solet iniri cum exploratoribus exercitiis, sed cum belli Ducibus. Ita est. Sed en documentum, quod jam nunc proposui. Sanctus Job in his exploratoribus, qui sunt oculi nostri, omne damnum & desolationem considerabat, quam exercitus ab illis introductus inferre posset. Considerabat in illo aspectu cogitationes comitantes, in cogitationibus complacentiam, in complacentia consensum, in consensu operationem, in operatione habitum, in habitu desperationem, in desperatione damnationem; atque adeo prævidendo totale hoc excidium in tempore cum exploratoribus pacifici voluit, adeoque cum illis egit, quasi in ipsis solis vis & furor prælij consisteret. *Pepigi fœdus cum oculis meis.* Et hoc est sapientum & Sanctorum more operari, non sicut stultæ quædam Animæ, quæ semper habent in lingua: *Quid mali est aspere? Quid mali est videre? Quid mali est sub ostio domus cum Adolescentibus colloqui?* Si non esset aliud malum, quam quod hic fit, esset tolerabile. Sed considerate parum id, quod evenire potest, imò quod nimis sæpe fieri solet. Quale malum est ovum Aspidae? Non is movet, non mordet, non veneno inficit. Ita est, si semper maneret ovum. Sed si à parvo calore foveatur.

Q tur.

GENERI
TISHANUS

tur, aspiciat, quanta pestis ab hoc ovo, putamine candido, naturâ frigido, dentibus & veneno carente oriatur! Optima prudentiæ regula est, non præsentibus tantum damnis consulere, sed etiam quæ fieri possunt, & futura prævidentur. Pestifera illa ova quamprimum apparent, contringendæ sunt, evitandæ non solum conversationes malas, sed etiam periculosas. Aliàs enim parva quædam conjunctio, aut commoditas, quæ frigidum hoc ovum foveatur, ostendet, quantum mali inde oriatur. Si maritus aliquot diebus abfuerit domo, si mater summo mane surgens frequenter Ecclesiam, aut si in illa festivitate ad focum somno oppressa fuerit, hæc tam parva occasio efficiet, ut lethifer anguis pro pluribus Animabus nascatur. *Sapiens timet & declinat a malo. Stultus transiit & confidit.*

Prov. 14.
83.

II.

V. Demus indurati hujus cordis principia non esse sensibilia; atramentum ipsius progressus maxime sentiuntur; circa quos (quod est secundum punctum à me propositum) tres licet notare gradus, suntque illi, quibus tandem peccator ad impetentiam finalem deducitur. Facilitas nimirum peccandi, confidentia & insatiabilitas. Quidam in peccandi principio sibi pertractant, se, postquam prima vice culpe saporem perciperint, deinde non ultra progressuros, secumque discurrant, quasi aliquis qui diceret; permittam lupum, ut primum edat stragem, deinde illam manuatiaciam. Sed omnino con-

trarium docebit experientia. In prima strages jam edita lupum reddat ferociorem, in eoque novi sanguinis fitim accendet. Nolite igitur unquam dicere: *hoc solum faciemus peccatum, quod deinde confitebitur.* Ego enim vobis assero, non esse viam magis facilem ad plura committenda peccata, quam committere hoc primum. Primum vocat secundum, *Abyssus abyssum invocat.* Erit quidem primum, sed non erit solum. *Quod in foras est, sordescat aditus.*

VI. Hæc peccandi facilitas dum magna deinde post se trahit mala. Quod est peccare frequentius, altitudo est levissimâ etiam oblatâ occasione peccare. Quod frequentior peccatorum commisionem accinet, licet aliqua ex te in particulari exigua essent malum, sed tantus illorum est numerus, ut sufficiant ad ingentem edendam stragem. Scimus Locustarum exercitum per aërem volantem quamquam nubem aliquando solem obscurasse, & in terram delapsum Provincias quasdam plusquam armatarum aciem devastasse. Quare similis desolatio jure merito in anima Peccatorum timeri potest, qui tam sæpe labuntur, quamvis peccata illorum per se essent leviora. Quanta igitur immenda erit devastatio, cum quodvis illorum peccatum sit malum immensum; nec sit locusta, sed monstrum, quod ad totum mundum delenda sufficiens esset? Vos non soletis post confessionem peccatorum à vobis eorum illorum amplius recordari, quasi omnino vestra non esset. Sed parum.

parumper omnia illa revocate in memoriam, quasi dissolutum & inordinatum lustraretis exercitum, & tunc dicite mihi, an non vobis terror incutiant! Sed respondebitis, peccata commissa post confessionem non remanere amplius. Ita est, si vero cum dolore confessione deleta sint. Verum quis talem vobis respondebit Confessionem, præsertim in tam continuo relabendi facilitate? de quo hic non ago; præsuppono enim, peccata confessione legitimâ expiata esse; non tamen ideo eodem ipso tempore pravus peccandi habitus extinctus est, qui frequentatis actibus temper crecit & roboratur, animamque semper magis in profundum trahit militarium, ita ut iniqua illa praxis, quæ ab initio fossa videbatur, profunda quidem, sed ad evadendum aperta, succellu temporis puteus fiat adeo stictas habens fauces, ut divinæ gratiæ miraculo opus sit ad inde emergendum. *Fovea profunda est meretricis.* Ecce familiaritatem illam non optimam in principio: *Puteus angustus alicui;* ecce statum, ad quem continuata deducit.

VIII. Et hoc tantò magis, quò facilius Peccator induci se sinit non tollit ad Deum tam frequenter offendendum, sed etiam ob levissimam quamlibet occasionem. *Gratis venundatus estis.* Ita tales alloquitur Iaias. Vtique dicere (quemadmodum explicat Sanctus Augustinus) à plurimis non solum Animam Diabolo paratâ præcæcis consuetam prosperitatis aut voluptatis pecuniâ vendi, sed etiam

pro te aliquando forsitan eventura oppignorari. Unde potius animam tuam donant, quàm vendunt.

IX. Hæc autem peccati committendi facilitas est primus præcipitij gradus. A facilitate transitur ad confidentiam. Peccatores, inquit Job, *Consumuntur velut à tineâ.* Sed quare non potius dicit, quasi à Tigride devorandos esse? ideo, responder Sanctus Gregorius, quia tineæ quidem damnum inferit, sed abique tumultu. Hinc Peccatores tolerantes culpæ remorsum, cum ruinam & strepitum non sentiant, eam nihili faciunt; ideoque quæ propter vires tuas fera bestia est ad mortem ipsis inferendam, propter insensibilitatem non plus timetur quàm tineæ. *Miserando modo mens nostra fit quotidie, quò peior, tanto securior.*

Job. 4. 19.

Greg. 1. 5. mor. 6. 28.

X. A maledicta hæc securitate omnium deinde mediocrum ad resipiscendum neglectus proficitur. Si sufficeret, ut hæc uxor viro suo mutationem habitationis perluaderet; ut hæc suâ distantia peccandi ansam tolleret. Sufficeret, si hæc puella matri suæ diceret; ne amplius me solam rus, ad collem illum, aut fontem mittas; at tantum non habet animi, ut hæc verba proferat. Sed quare? quia, inquit illa, si ita loqueret, orientar Scandala. Respondebo vobis Propheta Abdæ interrogazione; *Si fueris introissent ad te. si latrones de nullo, quomodo conticisses?* Si tur aliquis intrasset domum vestram, jamque ci-stam aperiret, an tam verecundi essetis, ne scandalum daretis, ut non statim

INERI
TISHANUS

Abd. 2. 8.

tim clamaretis, furémque prodéretis. Certè id ego mihi non persuadeo: licet de exigua rei familiaris jactura ageretur. At dum de animæ salute agitur, quæ tanti est, quanti Redemptoris nostri sanguis, os operire reformidatis. Ita est, ubi de luero temporali res est, ipso ære clamofiores sumus, ubi verò de peccato fagiendo agitur, ipso plumbo obtusiores sumus. Tuédare illud potest Dæmón, quantum libererit; securus est, quòd nunquam editurus sit sonum, qui sufficiat. Tacebit Maritus, tacebit Uxor, tacebit Mater, tacebit Filia; ipsi etiã aliquando tacebunt Pastores Animarum, tacebunt omnes illi, qui periculum maturè præcavere possent; tunc solum omnibus licebit esse vocalibus, quando non jam de periculo, sed de ipso facto mussitandum erit, quod (ut magis scandalololum sit) in omnes partes divulgant, quemadmodum in foco carbones disperguntur, ut magis calefaciant.

XI. Neque hoc totum est pernitiabilis securitatis istius, quo Deus offenditur, malum. Pejús adhuc est tam parvi fieri peccatum, ut etiam peccator illo ipso gloriatur. Aspiciat illum, qui socijs suis unà hilariter conversantibus enumerat, quot, quales, quando & quo astu in casum impulerit, hac jactantia se audacem deprædicans, instar superbi Leonis, qui post editam stragem labra sua vivo adhuc sanguine calentia lambit.

XII. Ultimus denique gradus, quo in hanc abyssum peccator labitur, est, post facilitatem & confidentiam, pec-

candi infatigabilitas. Invenietis illos, qui nunquam ad meliorem frugem redeunt. A perversa adolescentiã ad sceleratorem transeunt juventutem. Juventutis vitia, quæ virilis ætatis tempore emendanda essent, augentur ad adulterijs, & ad canam usque senectam ignis ille diabolicus ardet, pergit, qui ne quidem tantã misericordiã in flagrantes. hos Veluvius delapsã extinguitur. Grandis in Peccatores maledictio à Davide conquestrur; estque, quòd peccatum illis sit futurum velut cingulum. *Fiat ei sicut Zona, quæ semper præcingitur.* Quo loquendi modo nihil significatur, ut docet Sanctus Augustinus, malos semper ad malè faciendum accinctos esse, semper paratos, semper expeditos, nec defatigari; & quòd, si aliquando peccatum consuetudinem relaxent quasi sciam, non tamen unquam eam deponant. *Fiat ei sicut Zona, quæ semper præcingitur.* Quia non solum in iniquitate suã vitam ducunt, sed & incrassantur. *Prodijs quasi ex arripe iniquitas eorum.* Non tantum peccatum tranfit in voluntatem, sed voluntas illorum degenerat in peccatum. *Transferunt in affellum cordis.* Quia si oculos in aliquid committunt, non aliud tendunt illorum aspectus, quàm ad novam prædam capiendam, aut ad veterem nutibus dentibus irretiendam. Si loquuntur, sermo illorum non est alius quàm de amoribus. Si se recreant, non aliare quàm impunitatibus letantur. Si jocantur, illorum sales & facetie

si soli sunt, illorum cogitationes; si cum alijs conuertantur, illorum exempla; imò si dormiant, somnus ipsorum nocentius omnis hac infernali peccati conspuentis est, quæ semper in illorum pectore ebullit. *Transferunt in altissimam cordis.* Tota vita illorum, quantum est peccatum.

III.

XIII. A semita tam perverfa facile argumetari licet, quam infelix sit de quoque terminus, ad quem peccator ducitur. Et hoc est tertium Sermonis huius punctum, in quo cuperem vos tandem probe intelligere, hanc cordis duritiam tandem in impœnitentiam finalem delinere. Vultur adeo pertinax cadaverum Hælluo est, ut læpius ipsam insidens, à Venatoribus baculo occidatur, tam avidè in carnem mortuam fertur. Idem prorsus induratus occidit Peccatoribus, Tam avidè putridæ carni inhiant, ut Dæmon, quacumque eandem horâ accedat, eos subito inhiantes inventurus sit. Si vel arcum & retia sua in Inferno relinquat, solus absque arcu & laqueis manu sola prædam auferet. Hi miserè enim consentiunt, licet non sint tentati, & occasionem pereundi ipsi metè quærent, ubi illa deest. *Gravabit terram iniquitas sua, & non adjiciet ut resurgat.* Quid horribilius potest dici? Iniquitas illis inest, sicut pondus inest terræ, tamque est intrinseca & intima, ut ad præcipitium impulsu non indigeant; se enim ipsos præcipites agunt. Sed an fortè saltem ad huc spes erit, aliquando resurrectu-

ros? hoc enim verò deieritimum. *Gravabit terram iniquitas sua, & corrumpet, & non adjiciet, ut resurgat.* Ideoque magna est inter peccatores differentia. Omnes in culpa naufragio submerguntur; de hoc non est dubium; sed nonnulli velut ligna post aliquod tempus enantant; alij velut terra in fundam absque ullâ ope descendunt, nec unquam amplius capita ex undis attollunt. Tales sunt animæ illa indurata, de quibus hic sermo est: Animæ, ut sibi ipsis compaterentur, & de vitâ desperam actâ dolerent, omni teneritudinis sensu privata.

XIV. Observatum est, corpus mortuum evisceratum, in mare projectum, non sicut alia, subinde emergere. Et hoc aliquando à Piratis astutioribus est factitatum, ne stragis ab illis edite ab undis ad alia loca aliquod indicium deferretur: imitantibus in eo Dæmonem, qui ita cum gravibus Peccatoribus se gerit; ijs enim viscera, cor & mentem omnem evellit, ut semper in fundo hæreat, nec unquam, ne quidem in morte, ad littus revertantur.

XV. Sed adhuc parum dixi, finalis huius impœnitentiæ causam iurori Dæmonis attribuendo. Habet quidem ille aliquam in hac partem, sed minorem; majorem partem sibi vendicat Justitia divina. Hæc enim cordis Duritia, quam huc usque de testati sumus, non solum est culpa, sed etiam pena, sicut supra de cæcitate dictum est. *Ego induravi cor e-* *Exod. 10.*
jum, inquit Deus, non quod in pec- *2.*
atorum

Q 3

GENERI
TISHANUS

S. Th. 2.
2 q 79.
ar. 3.

Exod. 10.
2.

catorum precedentium vindictam velit hominem labi in sequentia; sed quia jure merito majora illa negat auxilia, quorum virtute facile sequentia evitasset peccata. Ita ut dicere, à Deo corda peccatorum indurari, idem sit ac dicere, ipsum permittere, ut indurentur, & non impedire. *Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed obdurat non impertendo misericordiam* Quemadmodum sol facit cum grandine, quæ in nubium sinu ab illo non induratur; sed quia radijs suis validioribus intro penetrare non potest, permittit, ut in illis vi naturalis frigoris congeletur. Hæc verò pena est omnium aliarum horribilissima; quia est ultima ad damnationem dispositio, & cor à Deo derelictum (ut supra dictum est) victima est æterno igni destinata; cui jam permissum est per omnia vagari prava; quia non multo post tempore Divinæ Justitiæ subdenda cultro, æternùm ardebit. *Ut quasi jam sint quadam in peccatore supplicia, ipsa incrementa vitiorum.*

*S. Gregor.
hom. 11.
super Ezech.
Lanus
Nicius
exempl.
171.*

XVI. Totum hunc Discursum ut apprehendatis, horrendâ confirmabo historiâ. In præcipua quadam Sicilia civitate non ita pridem certa quadam vivebat puella, quæ in principio magis vana, quàm lasciva, oculos suos in exterum consiciebat Adolescentem, ibi literarum studijs operam dantem. Sed ab his aspectibus, licet nil fuerint aliud, quàm scintillæ, temporis tamen progressu tantus accensus est ignis, ut uterque in cineres abierit; inchoato siquidem inter se commercio nimis libero, Puella dis-

solutam, ille discoloram egit vitam; Malum verò ipsamet Mater summa pere auxit, quæ cum pessime sortem ignem extinguere deberet, oleum affudit; & cum filiam inhibere deberet, eam impulit, nullam non apertam licentiam concedendo. Ecce Matres, quæ aliquando non Matres, sed truculentæ sunt tigrides prolium suarum. Considerate igitur, quomodo peccatum omnia lætam trahit infortunia. Contigit, ut Adolescens illo ipso die, quo sanguinem miserat, propè amicæ puellæ domum transiret, & invitatus ab amata, ut tubere omnium, repulam invitanti dare non sustinuit. Itaque hilariter cenatum est, cùmque uterque vino & libidini indulgissent, simul quoque somno obruti tunc; Sed somnus hæc vice non fuit mortis imago; fuit omnimors verissima; dormiente siquidem Adolescente, fascia, ut lapsa accidere solet, quæ vena obligata erat, dissolvitur; vulnus & vena aperitur, torusque sanguis, prædentibus agitato & commotus inlentis, tantâ in copiâ erupit, ut infelix adolescens prius animam reddiderit, quàm expectatus fuerit. Intererea Puella evigilans advertit, omnia plena esse sanguine, consiliis amantem excitare, sed frustra; donec accenso lumine exhorrens festum Peccati sui tam atroci modo puniei spectaculum videret. Deparavit igitur copiosis lacrymis non solum adolescentis mortem, sed præcipitiæ insuper vitæ periculum, quod incerturam se videbat, si cadaver domi

huius fuisse repertum. Quare capto cum Matre consilio utraq; statuit, meliore quo possent modo, priusquam dies illi sceleret, illud ad vicinam Ecclesiam fores deferre. Res ex animi sententia successit, ita ut templo aperto mortuus hic in feretro omnium oculis exponeretur, opinantibus plerisque, cadaver id esse juvenis, à corrivalibus ea nocte interfecti. Atque ita Divina Nemelis de uno scelerum complice vindictam sumpterat. Supererat adhuc pars altera eorundem, & forte plurimum res. Etece! illa ipsa, adhuc peccatis suis indurata, poenam non omnino dissimilem dedit; successit voto tam Matri, quam filii consilium, quo ignominiam suam celabant, cadaver domo sua extrahendo, sicut modò intellexistis. Nihilominus amore & dolore insaniens puella quiescere non potuit, striditque & clamore animi sui sensa prodidit, adeo ut ad eam tranquillandam, quasi aliquam è viciniam, ut solet, curiositate ductam ad templum matris comitata fuerit. Sed hoc consilium optato successu planè caruit: Ad intuitum enim amantis in Sandapila extenui miserabilis puellæ amor magis excitatus, & reaccensus, eam in tam enormem conjecit desperationem, ut statim extracto è sacco cultro, in publica exclamavit Ecclesia: Ego sum illa, quæ istum necavi, ego sum: Idque inter clamores adacto in præcordia ferro stulta prociū suum, cui se Duceem a reba præbuerat flagitij, ad infernum secuta est pedissequa & socia poenæ.

XVII. Advertite hac in tragedia modica initia, progressus funestos, sed funestiores cordis, vitio paulatim indurati, finem. *Cor durum male habebit in novissimo.* Quis non obstupesceret, videns puellam Christianam, invento peccati sui complice, ad latus suum tam miserè extincto, ad ianiorum mentem revocari non potuisse? quàm facile erat flagitij turpitudinem in tam exemplaris poenæ spectaculo concipere? quàm merito inferni poenas formidare poterat? Quàm facile erat animæ salvandæ curam suscipere, poenitere, & ad meliorem vitam aspirare? Attamen nihil simile evenit: illa enim, quibus emolliri debuisset, Duritiem auxere. Et hoc est, à Deo esse derelictum, & à propria obstinatione, divinaque gratiæ subtractione induratum. Hoc spectaculum semper ante oculos vertari deberet, quemadmodum terribilibus hitce Ecclesiasticis verbis Deus monet: *Eccl. 7. Considera opera Dei. quòd nemo possit corrigere, quem ille despexit.* Charissimum, bene considerate, hancque veritatem adeò gravem ad imum usque penetrare, quæ est; si à DEO despecti fueritis, non vobis meas profuturas conciones, non profuturas correctiones ullas, non consilia, non tot proborum Dei Servorum exempla, non Confessorios, non bona verba, non auctoritates, verbo, nulla alia media quidquam profuturæ. Omnia ista fragorem edent, sed sine fructu, sicut tormentum bellicum sine pila, nec valum obstinari cordis dejicient. *Nemo potest corrigere quem Deus*

Eccl. 7. 27.

Eccl. 7. 14.

GENERI
TISHANUS

Deus desperavit. O infelicem peccatoris à gratia divina derelicti statum ! illum, quæto, parumper expendite : *Considera opera Domini.* Quis est ille, qui animam derelicit, & in ejus manibus illam animam derelinquit ? Qui derelinquit, Deus est, qui postquam illam infinità suâ creasset potentia, presioso suo redemit sanguine, tantis quæsit laboribus, tantis vocavit inspirationibus, ad ejus nunc condemnationem perpetuam ob ingrati animi contumaciam cogit, confidere. Deinde in ejus manibus hæc anima derelinquitur ? in manibus inimici, *Tradidit in manu inimici.* In manibus prave voluntatis omnini facia crudelioris. In manibus Dæmonis, in manibus peccati ; *in manu inimici.* In hoc misero statu homo ad omnes calamitates suas insensibilis redditur, nec vulnera sua sentit, & licet ea credat, operatur tamen eo modo, quasi non crederet.

XIX. Imò ne quidem hic omne malum finitur, longè ulterius progreditur. Siquidem peccator obstinatus in propria malitia, & ab efficacibus gratiæ auxiliis derelictus, eam induit proprietatem, quam videmus in rebus omnium durissimis; quæ est, ut non solum telis se penetrare coarctantibus resistant, sed etiam contra ejaculantes audacter retorqueant. Ex gratia : Sagittæ in elephantem vibratæ bestiam non lædunt, sed sine vulnere in terram decidunt, tanta est pellis illius durities. Verùm Sagittæ in scutum æreum emissa, non so-

lùm absque penetratione in terra cadunt, sed novum in terris duritiæ concipientes impetum, in ipso eorum & jaculantis manum resistunt ; tanta est æris, ad quod impingunt, durities. Eodem modo peccator cor temporis processu ad hunc altimum Duritiæ gradum provehitur, ut non solum divine resistat Bonitati, sed contra eandem se opponat ; non sibi enim tantò liberius peccat, quanto diutius eos ad penitentiam Deus exspectat, tantoque magis obturat aures, quò sæpius à Deo vocatur. Si bonorum temporalium abundantiam illis concedit, eam pecunia ad redimendos sese à peccati terribilitate elemosynæ largitione, impedire deberent, juxta salubre illi monitum : *Peccata tua Elemosynis dime;* impendunt illam ad componenda sibi duplicandos, & ad alios in idem scilicet implicandos, dum lautius, & splendidius scelerum complices delunt, & quæ promissis, quæ donis insidiantur honestati cujusdam puelle, tanto magis incaute, quanto magis egentis. Quod si Deus velut pulcherrimus medicus modum medendi inveni coneturque frigidis tales inhiros conerare remediis, quibus calida prosperitatis pharmaca non profuerant, & exciter illis litem à potenti advertentio intentatam ; percutiat corpora illorum improvisâ aliquâ inhiernitate, quæ deficiam & debilitentur, creditur illos convertendos, manumque tam amicæ, sanitatis ergo, percutientia osculacuros esse : *Vulnerat, & medicat.*

Thren.
6. 7.

P. SEC.
HOMO C.

107. Cùm eam otulari deberent, phreneticorum instar mordent, Nomina Dei blasphemis prociidunt, providentiam illius incusant, & implacabili odio in proximos exarde-
scunt, quibus in tali negotio tanquam ministris divina videtur Iustitia. Quid amplius? *Cor suum posuerunt in adamantem, Cor illorum non solium durum est, velut adamas, sed omnes ictus repercutit. Omnis conatus malum auget, omnis medicina malum exasperat; autidota degenerat in venenum, emendandique opportunitates in perditionis irreparabilis occasiones commutantur.*

XX. Quare quid faciendum est, Chérissimi, ne in tam horrendam duntaxat, magnam cordis humani culpam, magnumque Divini Iudicij supplicium incidamus? Remedium est promptissimum, modò illo uti studeatis, quod pulchris illis verbis comprehenditur, quibus senior Tobias filium suum instruebat. *Omnibus diebus vita tua in mente habeto DEUM, & cave, ne aliquando peccato consentias.* Primum ergo est, quotidie ad Deum recurrere, summâque diligentia, & animi demissione hanc obitilo rogare gratiam, ne in peccatum labamur, & si lapsi fuerimus, ut quam primum relinquamus. Sed an nos hoc facitis? Imò hic ipse est positivus plurimorum Christianorum defectus, qui non solum aliquot diebus orationem intermittunt, sed dici potest, eam totaliter ab illis omitti: aut enim omnino non orant, aut ad

sumum obiter quasdam solitas preces recitant, ut non attendant, aut sciunt, quid agant, quos meritiò his verbis reprehendit Sanctus Augustinus: *Tu non audis orationem tuam, & vis Deum exaudire orationem tuam.* Et si fortè in necessitatibus suis Deum rogant, non id pro Animæ, sed Corporis emolumento faciunt, id est, aut ad aliquid bonum temporale pro se, aut suis impetrandum, aut ad malum, quod timent, avertendum. Si maritus aut filius aegrotat, si bestia quædam malè habet, statim concipiuntur vota, sed quæ anathemata ab aris suspensa invenietis, ad gratiam pro pravâ amicitia deferendâ impetrandam? aut ad ab infami ludendi vitio abstinendum, aut ad maledictum blasphemandi habitum corrigendum? Peccatores non sunt plus solliciti, ut petant sibi lucem gratiæ concedi, quam ut petant oriri sibi tolem. Putant à Deo salutem sibi deberi, & quasi illam pro se Jurispetitorum militare regulam: *Precibus frustra impetratur, quod jure communi conceditur. c. de libe-* Quod si unquam ad DEUM preces fundant, existimant magis necessarium esse pro bonâ & copiosâ melle, quam pro Cælo supplicare. Quid est decipit, si hoc non est? *In mente, igitur, habeto Deum omnibus diebus vitæ tuæ.* Quotidie ex toto corde Deum rogare. Et ecce primum monitum in præxi exercendum.

XXI. Alterum sequentibus continetur verbis: *Cave ne aliquando peccato consentias.* Cavete, ne incipiat cadere; cavete vobis a primo peccato,

SENERI
TISHANUS

to; peccatum enim est quasi ovum crocodili, quod in principio parvum nascitur, deinde temper magis crescit, donec horribilem pariat serpentem. Satis magnum esset malum, DEVM offendere, licet non amplius quàm semel offenderetur. Mulier, quæ tantum semel fidem fregit Marito, nunquam amplius ab eo benigno aspicitur oculo. Quid igitur dicendum est de Anima, quæ adultera, magisque sacrilega & impudens fidem frangit Deo? Vnum solum peccatum, ah! quantæ culpæ & cæcæ nreæ facit! ideoque, *cave, ne aliquando peccato consentias*. Hoc solum peccatum, quod committere cogitas, hoc solum dico, licet in veritate solum maneret, ingenti vos horrore replete deberet. Sed quantò magis trepidare deberetis, eum peccaturi sciatis, peccatum trahi à peccato, sicut ferrum Magnete affricatum trahit alterum ferrum? *Peccator adjiciet ad peccandum*. Atque adeo idem est semel velle labi, ac multoties velle labi. Ignis etiam dum adhuc parvus est, timetur; inter elementa enim sterilissimus est, & fecundissimus. Sterilissimus est, quia omnia devorat; nec quidquam à se distinctum producit, sicut aër, aqua, & præ omnibus terra, solent producere. Sed etiam simul est omnium elementorum fecundissimus, alium sibi similem producens ignem, temperque magis flammis flammis sine fine adjungens? Talis est iniquitas, inquit Deus, *Ignis est ad perditionem devorans*. Quare prius vestra iniquitas, quam com-

mittere statueris, licet sit sola, non est tantum ignis ipso igne infernali peior, qui omnia bonorum operum, merita devorat, nec quidquam boni generat, sed est ignis simul fecundissimus ad alium ignem producendum, flammisque flammis addendas; donec indelebile excitetur incendium. *Cave, ergo, ut ne quidem consentias. Cave, ne aliquando peccato consentias*. Hic contentus sit, quando Anima post injuriam Deo illatam adhuc temerariè dicit in corde suo; *Quid mali est? confitebor*. Quid mali est peccatum? jam ante dixi, sed præter id, quod dixi, meminisse vos oportebit, hoc solum peccatum plus ponderare, quàm omnia bona opera, quæ unquam in vita vestra facturi estis, quàm quæ omnes sancti & Sanctæ fecerunt; imò denique plus, quàm omnia opera, quæ ab omnibus creaturis possibilibus simul unitis fieri possent. At quod dicitis, vos confiteboris, Deus novit, quæ & qualis illa futura sit Confessio. Quidquid sit nolite credere, vos ad primæ innocentie statum redituros. Experimentiam à ligno capite; hoc in aquam injectum sinitè purefcera, deinde extractum ad solem siccate: inventis lignum hoc nunquam tanti esse ponderis, quanti erat ante, cum sanum in aquas projecistis. *Cave, ne aliquando peccato consentias*. O quot hujusmodi infelices sunt nunc in Inferno, qui etiam dicebant! *Confitebor*. Jam verò in ardentissimis hinc flammis stulticie suæ recordantur, quanto in vitâ non videbant! Putatisne, si ad hoc

Ezech. 3.

9.

Job 31.

12.

hu. semel in terras redire possent, ad-
 hac semel tam enormiter se decipi
 permitturos? Damnis illorum di-
 scite sapere, Charissimi. Cavete,
 Cavete, Cavete, Peccatum timete,
 antequam committatur, timete, cum
 commissum est, timete quando etiam
 Confessione deletum est. Alias,
 quemadmodum expendit Sanctus
 Bernardus, illa iniquitas quæ in prin-
 cipio pondus videbatur excessivum,
 deinde videbitur utunque portabile;
 denique omnino leve putabitur, unde
 non amplius sentietur, ita ut etiam

sub illo suavis capiatur quies, non
 secus ac si magna in peccato commit-
 tendo delectatio hauriretur. *Primum*
sibi importabile videbitur; processu
temporis si assuescat, non iudicabitur
grave: paulo post & leve senties; paulo
post nec senties; paulo post etiam de-
lectabit. Ita paulatim in cordis duri-
tiem itur. Qui talem non horret ab-
yslum, iter ad eam ingrediatur; qui
verò prudenter timer, caveat sibi à
primis passibus. Cave ne aliquando
peccato consensas.

DISCURSUS XI.

Peccatum mortem infert Animæ.

Adamus nunquam
 vivacius commissum
 à se apprehendit
 peccatum, quam
 cum ante oculos
 suos charissimum
 filium suum Abelam mortuum intue-
 retur. Tunc etenim in luridâ illâ facie,
 in eclipsatis oculorum luminibus, in
 labris illis exanguibus, in gelidis illis
 membris, quæ literis majusculis ex-
 pressam non ita pridem ob prævarica-
 tionem suam latam contra se legit, &
 intellexit sententiam: *Pulvis es &*
in pulverem revertèris. O si ego quo-
 que ante oculos Peccatorum Animam
 illam mortuam & cadaverosam pone-
 re possem, quam in sano circumse-
 runt corpore! sperarem illos appre-
 henduros, quam grande malum sic

peccatum, quod est unica mortis hujus
 causa. Saltem tantum efficere cona-
 bor; ne mortuos eo modo, quo sunt
 mortui, relinquam, sed ut eos ad resur-
 gendum sincerâ cum peccati, à quo occisi
 sunt, detestatione excitem. *Exurge a*
mortuis & illuminabit te Christus. 14.
 II. Verum in principio maximum
 subeo præjudicium, acturus de mor-
 te sensibus nostris incognitâ. Japonæ
 parum Navigationis experti, non cre-
 debant in toto Mundo alias esse, quam
 duas regiones, Chinam & Japoniam.
 Ideoque quemadmodum aliud quo-
 que non cognoscebant mare, quam
 illud, quod oras illorum lambebat,
 sic etiam alias non apprehendebant
 tempestates, quam quas in sinibus
 suis experiebantur. Eodem modo
 faciunt sensus nostri, qui alia non cog-
 noscunt.

NERI
 istianus